

کاربرد خط نستعلیق در معماری اسلامی

مسعود رضایی^۱، ابوالقاسم دادور^۲، مرضیه حسن‌زاده^۳، شهلا ظاهری^۴

^۱ کارشناس ارشد پژوهش هنر

^۲ استاد گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه الزهراء، تهران.

^۳ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد پژوهش هنر

^۴ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد معماری

چکیده

این پژوهش، به منظور کاربرد خط نستعلیق و نقش آن در معماری اسلامی انجام گردید. برای جمع آوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای، و میدانی استفاده شده است. و هدف از این مقاله بررسی و شناخت ساختار و تناسبات خط نستعلیق و تحلیل آن در معماری اسلامی و شناخت خط نستعلیق و قابلیت‌های آن و بررسی خط نستعلیق در معماری اسلامی است. و در نتیجه اکثر نقش‌ها در قالب فرم‌های هندسی و نگارش خطوط عمودی، افقی، مورب در آن‌ها دیده می‌شود. این خطوط ارائه‌ای نمادین دارند؛ که چشمگیرترین ویژگی بصری آنها ریتم، تلفیق فضای مثبت و منفی است این ویژگی‌ها بر قابلیت نقوش برای استفاده در خوشنویسی در مساجد تأکید می‌کند. خط نقش بسیار مهمی در ثبت وقایع در تاریخ را دارا است. و این هنر زیبا اثر خود را در معماری اسلامی به صورت گسترده‌ای ایفا کرده است لذا کاتبان هنرمندی قرآن کریم و همچنین نهج‌البلاغه و کتاب‌های ادعیه و کتیبه‌های مساجد را به صورت زیبا و هنرمندانه‌ای به رشته تحریر درآورده‌اند و همچنین رد پای هنرمندان این استادان چیره‌دست به صورت خیره‌کننده‌ای به چشم می‌خورد که از جمله تحریر شاهنامه فردوسی - دیوان حافظ - بوستان و گلستان سعدی و... می‌باشد. با این تفاسیر امیدوارم این مقاله اندکی از تأثیر گسترده خط و خوشنویسی در دریای بیکران تاریخ نگارش و هنر را بیان کند. و اینک سوال اصلی این است چگونه هویت فرهنگی از طریق فرایند خلق معنا در هنر خوشنویسی به بیان در می‌آید؟

واژه‌های کلیدی: خط نستعلیق، نقوش، معماری اسلامی

مطالعات جغرافیا، عمران و مدیریت شهری

دوره ۶، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۹، صفحات ۱۱۸-۱۰۳